

ons geen recidieven bekend geworden; ook de ontslagen patiënten zijn onder geneeskundige contrôle gebleven. Twee der patiënten zijn na heftige koortsaanvallen, zonder dat zij eenig geneesmiddel hebben gekregen, afebriel geworden. Een heeft nog steeds weinig plasmodiën, geen gameten, in zijn bloed. Met zijn bloed zijn, sinds hij zonder koorts is, herhaaldelijk met goed gevolg entingen verricht. Bij den anderen patiënt zijn ook geen plasmodiën meer in het bloed te vinden. De meeste der hier gemaakte praeparaten zijn ook door dr. P. C. KORTEWEG onderzocht.

Het is onwaarschijnlijk, dat het koude jaargetijde de oorzaak is van het uitblijven van recidieven. KIRSCHNER bericht, dat de gevallen van WAGNER—JAUREGG gedurende bijna twee jaar vrij van recidief waren gebleven en dat ook de gewoonlijk daarvoor gebruikte prikkels geen recidief konden verwekken. Deze patiënten hadden echter meer chinine gekregen. Wij zullen hier nauwkeurig op recidieven blijven letten.

Is het niet mogelijk, dat voor de verschillen der malaria de andere bodem is aansprakelijk te stellen, dat de spirochaeten der paralytici de plasmodiën helpen verzwakken en dooden?

Santpoort, 14 Mei 1922.

A. GANS.

RAPPORTEN VOOR DE RADEN VAN ARBEID.

Gaarne zou ik iets opmerken naar aanleiding van hetgeen over dit onderwerp voorkomt in het vorig *Tijdschrift*-nummer, in het bijzonder naar aanleiding van 2 zinnen daaruit.

1°. (bldz. 1945) „Bij een uitgebreid onderzoek voor den Raad van Arbeid overeenkomende met een groote keuring voor een levensverzekeringmaatschappij. . . vraagt de Raad bovendien nog een afzonderlijk geargumenteed rapport”.

2°. (bldz. 1946) „De afzonderlijke, geargumenteerde rapporten vormen vaak het moeilijkste deel van het werk van den keurenden en adviseerenden arts en moeten zeker afzonderlijk gehonoreerd worden boven de / 10.— voor geneeskundig onderzoek en invulling van de vragenlijst”.

Uit die beide zinnen toch blijkt, dat de vragenlijst vooropgesteld wordt en het geargumenteerde rapport op de tweede plaats. De bedoeling van het Koninklijk besluit, waarbij die formulieren behooren, is echter blijkens art. 3 juist omgekeerd. Wat gevraagd wordt, is een beredeneerd rapport en daarnaast, om te voorkomen, dat iets vergeten zou worden, invulling van een deel der vragen van een vragenlijst. Wij meenden, dat het schrijven van een beredeneerd rapport een meer „arts-waardig” werk was dan het invullen van een vragenlijst.

Naast een behoorlijk beredeneerd rapport de volledige invulling van die lange vragenlijst te eischen zou een dwaasheid zijn. Als alle rapporten voldeden aan de eischen, die het geval stelt, zou een vragenlijst zelfs geheel overbodig zijn. Er komen echter helaas nog al eens onvoldoende rapporten in. Het bestuur der Rijksverzekeringsbank verzocht nu voor alle gevallen beantwoording van een aantal, daartoe vetgedrukte vragen uit de vragenlijst volgens het bekende groote keuringsformulier. Dit was een nog eerbiedwaardig aantal en zonder twijfel in vele gevallen te veel, al ware het alleen maar, omdat daaronder ook vragen behooren, die ook in het rapport reeds beantwoord moeten worden. Daarom is thans bepaald, dat de niet onderaan bldz. 1 van de vragenlijst gewijzigd zal worden als volgt:

„Kennismeming van de vetgedrukte vragen in deze vragenlijst wordt dringend aanbevolen met het oog op het gevaar, waaraan ook de meest nauwgezette onderzoeker blootstaat, dat iets wordt over het hoofd gezien, dat hem voor de beoordeling van den toestand van den onderzochte voor het doel, waarvoor het onderzoek wordt ingesteld, van belang voorkomt”.

Als zulk een geheugenhulp zal men het nut van een vragenlijst wel niet betwisten en is het nauwkeurig raadplegen er van dringend aan te bevelen, maar dit zal dan met het beantwoorden van een enkele vraag, die men mocht hebben over het hoofd gezien, niet zooveel werk eischen, dat dubbele betaling daarvoor in aanmerking zou komen.

De Raden van Arbeid zullen nog wel exemplaren van de vragenlijst hebben, waarop de verandering niet is aangebracht en die aan de geneeskundigen toezenden, maar op den duur zal men het gewijzigde model zien in gebruik komen. Intusschen schrijve men in de eerste plaats een beredeneerd rapport, waarvoor de blanco ruimte op het rapportformulier gewoonlijk voldoende zal zijn, en gebruike daarnaast de vragenlijst naar den eisch van het geval.

's-Gravenhage, 13 Mei 1922.

D. SNOECK HENKEMANS.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Jaarverslag Staatstoezicht op de volksgezondheid in 1920.

Tot nog toe verscheen dit jaarverslag als een afzonderlijk boek, dat vroeger zelfs nog al lijkig was, maar verleden jaar reeds tot bescheidener afmetingen was teruggebracht. Nu is het eenvoudig opgenomen in de Aprilaflevering der *Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid* en neemt daarin een goede 200 bladzijden in beslag.

Na de personalia en de mededeeling der huishoudelijke zaken, die weinig belangrijks bevatten, volgen verslagen van de verschillende hoofdinspecteurs der volksgezondheid en van de inspecteurs voor de drankbestrijding, die thans ook in dit jaarverslag zijn opgenomen. Zooals men weet, trad met 1 September 1920 de gewijzigde gezondheidswet in werking (in het verslag staat 1 September 1921, wat een drukfout is), waarbij de Centrale Gezondheidsraad overging in den Gezondheidsraad en de territoriale hoofdinspecteurs vervielen en vervangen werden door vakhoofdinspecteurs.

Het verslag van den hoofdinspecteur voor de besmettelijke ziekten, de uitoefening der geneeskunst enz. is bijzonder kort en bevat niet veel belangrijks. Dat van den hoofdinspecteur voor de pharmacie is wel iets langer, maar geeft al evenmin den indruk van belangrijkheid. Het verslag van den hoofdinspecteur voor de vleeschkeuring, dat hierop volgt, ligt te veel buiten de geneeskundige sfeer om hier veel ervan te zeggen. Ook het verslag van den hoofdinspecteur voor de hygiëne van het kind maakt nog niet den indruk van veel belangrijk werk. Daarop volgt het verslag der inspecteurs voor de drankbestrijding, die heel wat meer ruimte in beslag nemen. De verslagen der hoofdinspecteurs geven niet den indruk, dat het werk van die nieuwe vakhoofdinspecteurs uitermate nuttig en belangrijk is; zij mogen adviseeren, vergaderingen bijwonen, de aandacht vestigen van autoriteiten op dit en op dat, enz.. Mogelijk is echter mijn kijk daarop te pessimistisch en lijkt de in 1920 verrichte arbeid maar zoo gering, omdat in dat jaar het instituut pas vier maanden in werking is geweest en die functionarissen nog niet in staat zijn geweest hun volle werkzaamheid te ontplooiën.

Na die verslagen gaat het algemeen verslag verder met de gewone hoofdstukken, die het ook in vroegere jaren bevatte.

In het hoofdstuk over „Ziekten”, wordt vermeld, dat in 1920 voorkwamen 3 gevallen van *vlektyphus*, en geen sterfgevallen aan deze ziekte (in de statistiek, achter in het verslag, worden echter 4 gevallen te Rotterdam vermeld). Van *buikeyphus* en *paratyphus* kwamen 2222 gevallen voor met 308 sterfgevallen. Het aantal gevallen van *pokken* bedroeg 50, zonder sterfgevallen zegt het verslag en ook de statistiek. Een bladzijde verder echter vindt men de mededeeling, dat te Arnhem in Januari en Februari 37 (de statistiek vermeldt er maar 36), gevallen van pokken voorkwamen en dat 3 lijdens overleden. Hoe rijmt zich dat te zamen? Van *roodvonk* was het aantal gevallen 6208, dat der sterfgevallen 129. *Diphtheritis* vertoonde zich in 8060 gevallen, met 452 sterfgevallen. Van *dysenterie* deden zich 11 gevallen voor, met 3 sterfgevallen; de meeste kwamen te Rotterdam voor n.l. 9. Het aantal ziektegevallen van *nekkrimp* bedroeg 134, dat der sterf-